

IN MEMORIAM

Holman werkte door tot ze niet meer kon

GITTE BRUGMAN

Kunstenaar en galeriehouder Aafke Holman (91) is op 24 februari overleden in Buitenpost, waar ze tijdelijk werd verzorgd.

Aafke Holman werd geboren in Emmer-Erfscheidenveen. Ze volgde de kweekschool en haalde later de aktes LO en MO tekenen. Ze trouwde met Wim Oude-nampsen en gaf les in onder meer Stadskanaal en Wildervank.

Later verhuisde ze met haar man naar Burum. „Ze wilde graag wonen met ruimte om zich heen, maar wilde graag in Groningen blijven. Burum ligt echter net over de grens in Friesland”, vertelt haar dochter Francis. „Daar is ze wel overheen gekomen, hoor.”

Het viel Holman op dat er in de omgeving van Burum op gebied van cultuur weinig te beleven viel. Ze zette galerie De Blauwe Roos op, waar ze werk van andere kunstenaars toonde. In 1991 stond ze aan de basis van atelierroute Kunst aan Huis, nu de Lauwerslandroute. En in 1994 was ze mede-oprichter van Stichting Kunst Manifestatie Burum, nu de Stichting Kunst Kollumerland. Hiervan was ze twintig jaar voorzitter.

Nadat ze haar galerie had gesloten, verhuisde ze met haar man naar de Herestraat in Burum, waar ze Studio Aafke Holman opende. Hier verzorgde ze schildercursussen voor beginners en gevorderden, en stelde met oud-cursist Zus Vlasma exposities samen, ook met haar eigen werk. „Dat heeft ze tot 2020 gedaan, tot ze dat lichamelijk niet meer kon.”

Holman maakte jarenlang schilderijen met koeienruggen, waarin volgens haar een ‘wereld van agressie en verdriet’ school. Koeien in een landschap omvatten voor haar ook ruimte, tijd, natuur en cultuur, existentie en utopie. „In het beeld van de koe breng ik mijn visie op het mysterie van het leven”, zo zei ze. Geleidelijk werd haar werk ab-

Aafke Holman

stracter. Ze hechtte daarbij veel waarde aan kleur, compositie en vorm, en abstraheerde met figuratieve elementen.

Voor haar complete werk ontving ze in 2006 uit handen van burgemeester Bearn Bilker een koninklijke onderscheiding en werd zij benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Haar abstracte stijl kwam het best tot uiting in haar magnum opus, de verbeelding van alle psalmen in aquarel, gecombineerd met haiku's. Ze werkte twaalf jaar aan dit project, dat in 2008 gereedkwam. Ze werden gebundeld in het boek *De Psalmen, een vertaling in kleur*, uitgegeven door Uitgeverijgroep Jongbloed met een voorwoord van Huub Oosterhuis.

Haar zus Trijntje zorgde ervoor dat de aquarellen op verschillende plaatsen werden geëxposeerd, onder meer in Klooster Ter Apel, in Drachten en op de Kirchentag in Dresden. In 2010 hingen ze in de Stevenskerk en het Titus Brandsma Memorial in Nijmegen.

Een week voor haar dood schonk Holman haar complete collectie Psalmen aan het Titus Brandsma Memorial. De overdracht werd 17 februari getekend en een artikel hierover las haar dochter aan haar voor. „Ze was er heel blij mee en zei: ‘Dit is een mooie afsluiting van mijn leven.’”

Onderzoek NPO naar Ongehoord Nederland

HILVERSUM De Ombudsman van de NPO, Margo Smit, gaat onderzoek doen naar de klachten die zijn binnengekomen over de eerste tv-uitzendingen van Ongehoord Nederland (ON!).

Naast meldingen over „onjuiste inhoud, desinformatie en gebrek aan onpartijdigheid” zijn er nu ook klachten binnengekomen over discriminatie en racisme. „Over dat laatste ga ik niet echt, maar ik ga kijken of het journalistiek handelen in lijn is met de journalistieke code van de NPO”, laat Smit weten. „Daar zit van alles in: van wederhoor tot geen nieuws opblazen en niet betalen voor nieuws. In dit geval is het

vooral feitelijk. Ik roep altijd: journalistiek moet foutloos, feitelijk en fair.”

De meldingen over discriminatie en racisme zijn vermoedelijk binnengekomen naar aanleiding van een item van Ongehoord Nieuws, waarin een verslaggever twee vrouwen uit een asielzoekerscentrum vraagt „waar zij hun fiets vandaan hadden”. Daarbij werd de suggestie gewekt dat ze mogelijk gestolen waren.

De NPO liet gisteren ook weten dat het zelf ook een gesprek is aangegaan met ON! naar aanleiding van de klachten. „Het is belangrijk om altijd met elkaar in gesprek te blijven”, stelde de woordvoerder.

Arcadia, weest wel

‘Cultuurhonderddagse’ Arcadia presenteert morgen het programma, met ook aandacht voor wetenschap. Het openingsweekend begint in Franeker, bij Expeditie Next.

JACOB HAAGSMA

De officiële opening van de honderd dagen durende cultuurmanifestatie beslaat het hele weekend van 6, 7 en 8 mei. Op vrijdag 6 mei haakt Arcadia aan bij Expeditie Next, het wetenschapsfestival voor kinderen van de Nationale Wetenschapsagenda, in de oude academiestad Franeker.

„Die hebben we verleid om naar Franeker te komen”, zegt Sjoerd Bootsma, artistiek leider van Arcadia. „Ik vind het heel mooi om met die kinderen te openen. Dat is onderdeel van ons verhaal: hoe geven we de boel door aan de generaties die na ons komen? Hoe kunnen we goede voorouders zijn?”

Gaia, de 7 meter grote wereldbol van de Britse kunstenaar Luke Jerram, begint zijn tournee in dit verband in Franeker, om later door te reizen naar onder andere Lemmer, Nes, het Oerol-festival op Terschelling en Oldeberkoop.

De koppeling met wetenschap zit ook in andere onderdelen van het Arcadia-programma. Vooral in *Bosk*, het wandelende bos waaraan een uitgebreid verdieppingsprogramma hangt van meer dan zestig projecten. En in de ‘onderzoeksexpositie’ *Fertile Ground* in het Fries Museum. „Waar de tentoonstelling *A la campagne* terugkijkt op het landschap, kijken we hierin vooruit, naar het Friese landschap.”

Hierin werkt Studio Dots, Franse ‘design curators’, samen met Christien Meindertsma, bekend ontwerper en van oorsprong Fries. Deze expositie blikkt vast vooruit naar een veel grotere, in het volgende ‘triennalejaar’ 2025, en die moet dan ook Europa in gaan.

Voor Bootsma is de combinatie van kunst en wetenschap vanzelfsprekend. „Het begint allebei met nieuwsgierigheid, onderwijs ook. Robbert Dijkgraaf is eigenlijk minister van Nieuwsgierigheid. Als je niet nieuwsgierig bent naar de wereld en hoe die in elkaar steekt, zal alles altijd hetzelfde blijven en glij je af naar een heel vervelende samenleving.”

Het programma van Arcadia wordt morgen gepresenteerd. „Het is belangrijk om weer wat te laten zien, als sector. Zeker na die gekke tijd die we hebben meegemaakt.” Want om in coronatijd een bestaande culturele instelling overeind te houden is al een hele klus, „maar om dan ook wat nieuws op te zetten! Dat is heel lastig. Ik heb heel vaak mijn hart vastgehouden.”

Bootsma pakt zijn laptop erbij en loodst het bezoek langs datgene wat komen gaat – en dat is flink wat meer dan tot dusverre bekend werd gemaakt. „Nu komt het allemaal bij elkaar. Dat het met elkaar een beweging is, een samenwerking met ongeloflijk veel culturele organisaties, onderwijsinstellingen, overheden en het bedrijfsleven. Er werken weer heel veel mensen aan mee.”

Ook vrijwilligers, en dat wil Bootsma graag benadrukken. Of, zo verbetert hij zichzelf naderhand, ‘deelnemers’. „Arcadia wordt echt aangegrepen als een reden, een manier om de tv uit te zetten en samen de Hollywood-verhalen op straat te maken.” Hij moest laatst in het buitenland uitleggen wat ‘mienskip’ eigenlijk is, het kernwoord van Culturele Hoofdstad 2018 – Arcadia is daar de opvolger van. „Het is eigenlijk DIYT, Do It Yourself Together. Zelf samen doen. Dat past wel bij die terpencultuur van ons.”

Een deel van het programma was dus al enigszins bekend – de internationale beeldende kunst van *Paradys* in Oranjewoud, het ‘mienskipproject’ rond ijsbanen *Iis* met daarin opgenomen de grote Tryater-voorstelling *Under Wetter*, de Orkater-voorstelling *Verdriet van de Zuiderzee*, het project *De Baren* over de terpen

waarop Leeuwarden gebouwd is – maar veel ook niet. Opmerkelijk is de reprise van *Sichtberens*, het project waarbij kunstenaars Marten Winters en Aad van Altena Leeuwarder uitdrukkingen op gebouwen zetten. Deze keer wordt het voormalige belastingkantoor aan de Tesselschadestraat de drager van de woorden ‘WEEST WEL’.

Nieuw is ook het podiumkunstprogramma, met vooral internationale artiesten. Die krijgen een eigen festival in De Harmonie, van eind mei tot half juni, onder de titel *Pafff*. „Ze hebben gemeen dat je echt wat meemaakt” zegt Bootsma, „je wordt echt meegenomen op een avontuur. Je kunt bij de spelers aan tafel zitten met een fles sterke drank, of in een *techno-rave* belanden. Een heel fris theaterfestival, met serieuze vragen.”

Doris Uhlich, enkele jaren geleden op *Welcome To The Village*, brengt *Every Body Electric*, „met mensen die minder ledematen hebben dan jij en ik. Daar kom je uit met de vraag: heb ik al die ledematen wel nodig?” *Plant* van Nynke Laverman, al enkele keren uitgesteld, zit ook in dit programma.

Move is een uitwisselingsproject van jongeren uit dorpen in verschillende Europese landen, die uiteindelijk bijeenkomen in Feanwâldsterwâl. De talkshow *Iepen Up* komt terug, uitgebreid met *Iepen Up Radio*: een vorm van *community radio* die door de mensen zelf gevuld kan worden. „Als je een uur calypso-plaatjes wilt draaien kan dat, als je over gender wilt praten ook.”

De mensen willen wel. Bootsma noemt *Broei*, bedoeld voor jonge makers – geboren in deze eeuw. Een *open call* leverde dik veertig aanmeldingen op, waarvan vijftien werden uitgekozen om een eigen productie op te tuigen, gekoppeld aan professionals. Tamara Schoppert, drijvende kracht achter *Broei*, doet ook *Over de drempel*: negen projecten over eenzaamheid. Daaronder is *Motus mori* van Katja Heitmann, die met mensen in gesprek gaat en de mimiek van haar gesprekspartners verwerkt in een soort choreografie.

Ook voor *Uitgesteld geluk*, van City Of Literature, liep het storm: er waren 100 tuinen nodig voor evenzoveel verhalenvertellers, er kwamen 150 aanmeldingen binnen.

Bij de samenwerkende partners is ook de organisatie van de Tall Ships Races in Harlingen. Daar wordt niet alleen een nieuw, jaarlijks terugkerend filmfestival afgetrapt, er is ook een project waarin kunstenaar Hetty van der Linden met een aantal kinderen fokzeilen schildert, met hun toekomstdromen.

De wandelroute van *Bosk*, het grootste Arcadia-project, is ook bekend: de bomen bewegen zich van het Stationsplein langs de Beurs, het Blokhuisplein, de Tweebaksmarkt, de Amelandshoek, de Nieuweburen, de Eeuwval, de Waag, het Mata Hariplein en uiteindelijk het Oldehoofsterkerkhof.

Sjoerd Bootsma, artistiek leider van Arcadia, tussen de bomen van *Bosk*. „Arcadia is een reden, een manier om de tv uit te zetten en zelf je Hollywood-verhalen te maken.”

FOTO NIELS WESTRA